

ДРУГО ОДЕЉЕЊЕ

ПРЕДМЕТ ХАЈНАЛ против СРБИЈЕ

(Представка број 36937/06)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР

19. јун 2012. године

Ова пресуда ће постати правоснажна у околностима предвиђеним чланом 44. став 2. Конвенције. Могуће су редакторске промене.

У предмету Хајнал против Србије,

Европски суд за људска права (Друго одељење), на заседању Већа у саставу:

Françoise Tulkens, *председник*,

Dragoljub Popović,

Isabelle Berro-Lefèvre,

András Sajó,

Guido Raimondi,

Paulo Pinto de Albuquerque,

Helen Keller, *судије*,

и Stanley Naismith, *секретар Одељења*,

после већања на затвореној седници одржаној 29. маја 2012. године, изриче следећу пресуду, која је усвојена на тај дан:

ПОСТУПАК

1. Предмет је формиран на основу представке (број 36937/06) против Србије, коју је Суду према члану 34. Конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљем тексту: „Конвенција“), поднео држављанин Србије, г. Тихомир Хајнал („Подносилац представке“), 27. јула 2006. године.

2. Подносиоца представке пред Судом је заступо г. В. Јухас Ђурић („В. Ј. Ђ.“), адвокат из Суботице. Владу Србије („Влада“) заступао је њен заступник, г. С. Царић.

3. Подносиоца представке је тврдио да је претрпео бројне повреде чланова 3, 5, 6 и 8 Конвенције, све у контексту правде у кривичном поступку.

4. Представка је 22. септембра 2010. године прослеђена Влади. Такође је одлучено да се допуштеност и основаност представке разматрају истовремено (члан 29. став 1.).

ЧИЊЕНИЦЕ

I. ОКОЛНОСТИ ПРЕДМЕТА

5. Подносилац представке, рођен 1985. године, живи у Суботици, Србија.

A. Догађаји од 8. августа 2005. године

6. Подносилац представке је 8. августа 2005. године приведен у просторије полиције у Суботици због наводне провалне крађе.

Полиција је у извештају навела да је подносилац представке, заједно са извесним бројем других лица, ухваћен после почињеног дела и да је одузето неколико предмета употребљених за извршење наведеног кривичног дела. Подносилац представке је дао изјаву службенику полиције. Према записнику о његовом испитивању, подносилац представке је признао један покушај провалне крађе, а затим га је потписао надимком, упркос претходном наводу у истом записнику којим је констатовано да је „неписмен“. У записнику је даље наведено да га је, сходно члану 177. Законика о кривичном поступку (видети став 60. у даљем тексту), подносилац представке прочитао, на лични захтев, и да није имао примедби.

Б. Догађаји од 17. августа 2005. године

7. Према његовој сопственој процени, 17. августа 2005. године, око 4.00 сата ујутро, полиција у Суботици је поново привела подносиоца представке у њихове просторије, заједно са још неколико лица, да би га испитивала због кривичног дела. Није било претходног покушаја да му се уручи позив. Влада је изнела да је разлог за то била опасност да подносилац представке може побећи или прикрити доказе.

8. Подносилац представке је изнео да су његовог адвоката, В. Ј. Ђ., о овом привођењу обавестили рођаци, па је он тако успео да стигне на време да са њим поприча накратко пре саслушања. Подносилац представке је изгледа рекао В. Ј. Ђ. да га је полиција већ физички злостављала, пошто је покушала да добије његово признање. Сам В. Ј. Ђ. је изјавио да је подносилац представке изгледао „ментално сломљен“ и да је храмао.

9. Касније саслушање почело је у 13.35 часова и завршило се до 13.40 часова, када је подносилац представке пуштен. Општинско јавно тужилаштво је обавештено о рочишту у 8.30 часова, али му није присуствовало. Током овог саслушања од подносиоца представке се тражило да да изјаву у вези са „провалном крађом продавнице у Великом Радановцу“. Подносилац представке је међутим одбио да то уради и констатовао да је задржао В. Ј. Ђ. као браниоца. У записнику са саслушања даље је наведено да је подносилац представке „неписмен“ и уместо потписа у њему је био отисак прста. Позивајући се на члан 177. Законика о кривичном поступку, у записнику је најзад констатовано да га је подносилац представке прочитао, по сопственом захтеву, те да нема примедби. Записник је потписао и В. Ј. Ђ.

10. Подносилац представке је изнео да није добио храну док је био у полицијском притвору.

В. Догађаји од 18. августа 2005 . године

11. Према процени самог подносиоца представке, 18. августа 2005. године, око 4.00 ујутро, полиција га је још једном привела у своје просторије у Суботици, а да му позив није претходно уручен. Влада је изнела да је, као и раније, разлог за то била опасност да подносилац представке може побећи или прикрити доказе.

12. Подносилац представке је тврдио да су га полицајци поново тукли јер су покушали да добију његово признање. Подносилац представке је очигледно тражио да В. Ј. Ћ. буде обавештен о његовом привођењу, али је полиција тај захтев игнорисала. Уместо тога, подносиоцу представке је обезбеђена правна помоћ адвоката Н. Д., који се, тврди се, појавио само накратко да би потписао записник о саслушању и убрзо после тога отишао.

13. Предметни записник садржао је: (i) назнаку да се подносилац представке терети за бројне провалне крађе; (ii) детаљан опис како је починио та кривична дела; (iii) изјаву да не жели да задржи В. Ј. Ћ. као свог браниоца; и (iv) потврду да је изјаву дао у одсуству „физичке или психичке принуде“.

14. У записнику су даље констатована питања која је поставио Н. Д., укључујући и питање да ли је подносилац представке покушао да некога заштити својим признањем. Општински јавни тужилац је обавештен о рочишту 17. августа 2005. године у 12.20 часова, али му није присуствовао. На крају, у записнику је наведено да је подносилац представке „неписмен“, као и да га је, позивајући се на члан 177. Законика о кривичном поступку, прочитао, на сопствени захтев, и да није имао примедби. Подносилац представке није потписао тај записник, већ је уместо тога ставио отисак прста. Саслушање је трајало од 14.40 часова до 15.40 часова, после чега је подносилац представке пуштен.

15. Подносилац представке је изнео да није добио храну док је био у полицијској станици.

Г. Догађаји од 24. августа 2005. године

16. Полиција је подносиоца представке поново привела 24. августа 2005. године, око 5.15 ујутро, по његовој сопственој процени или у 9.00 ујутро према званичној евиденцији, али му је том приликом одређен притвор од 48 часова. Подносилац представке није примио никакав претходни позив. Он је међутим примио решење о притвору у коме је наведено да је лишен слободе због сумње да је извршио низ кривичних дела тешке крађе. Решење је засновано на извесном броју одредаба Законика о кривичном поступку (видети став 57. у даљем

тексту), али није садржало никакво навођење чињеница које захтевају притвор према подносиоцу представке или његово кривично гоњење.

17. Истог дана полиција је поднела извештај као допуну кривичне пријаве против подносиоца представке и још три осумњичена лица, у вези са 13 посебних случајева тешке крађе. Овај извештај садржао је, између осталог, опис кривичних дела и позивао се на прибављене доказе.

18. В. Ј. Ћ. је истог дана уложио жалбу у име подносиоца представке. У њој је он, између осталог, изнео да је спорно решење о одређивању притвора било сам шаблон без било каквог смисаоног образложења. Даље, В. Ј. Ћ. је обавестио истражног судију да се, по притвору сина, мајци подносиоца представке обратио адвокат који је понудио своје услуге. Адвокат је посебно рекао да зна да је подносилац представке већ задржао В. Ј. Ћ., али је објаснио да би за њега било боље да промени браниоца јер би му то олакшало пуштање из притвора у полицији.

19. Истог дана, истражни судија Општинског суда у Суботици је одбио горе наведену жалбу. Она је подсетила, између осталог, да је подносилац представке саслушан 18. августа 2005. године у присуству браниоца одређеног по службеној дужности, да су органи гоњења прибавили изјаве неколико сведока који инкриминишу подносиоца представке, као и да је подносилац представке раније осуђиван и да је после тога „наставио да врши кривична дела“. Судија је најзад навела да је у току шест засебних кривичних предмета против подносиоца представке пред Општинским судом у Суботици, назначивши да је он „извршио“ неколико имовинских кривичних дела у кратком временском периоду. То редом значи, да би подносилац представке, ако би био пуштен, поново починио кривична дела или побегао.

20. Најзад, истог дана подносиоца представке је прегледао дежурни лекар Округног затвора у Суботици, али „није утврђено никакво обољење, тј. он се [сматрао] здравим“. Влада је у том смислу доставила уверење које је 12. јануара 2011. године издао затворски лекар, као и примерке релевантног здравственог протокола од 24. августа 2005. године. Наведени протокол је међутим углавном био нечитак.

Д. Истражни поступак

21. Општинско јавно тужилаштво у Суботици затражило је 25. августа 2005. године да се против подносиоца представке покрене истрага у вези са бројним провалним крађама, и предложило да му се притвор продужи.

22. Истог дана истражни судија је донео решење о спровођењу истраге и продужио притвор подносиоцу представке за још месец дана.

Пре тога, она је позвала подносиоца представке да да изјаву у присуству В. Ј. Ћ. и заменика јавног тужиоца и обавестила га о доказима које је тужилаштво изнело против њега. Подносилац представке је међутим одбио да одговори на предметне оптужбе. Уместо тога позвао се на то да је за време испитивања у полицији био злостављан, као и да су наводно повређена његова процесна права до тог тренутка. У образложењу у вези са продужењем притвора подносиоца представке судија је, између осталог, навела да би подносилац представке, ако би био пуштен, могао поновити кривично дело, крити се или неовлашћено утицати на сведоке.

23. Трочлано веће Општинског суда је потврдило решење о продужењу притвора подносиоцу представке 26. августа 2005. године, у потпуности прихвативши образложење истражног судије.

24. Трочлано веће Општинског суда је 30. августа 2005. године потврдило решење истражног судије о спровођењу истраге.

25. Следећих недеља истражни судија је саслушао многе сведоке, укључујући сведоке Ћ. Д. и П. Д. Овај први је 1. септембра 2005. године изјавио да му је полиција ударала главу о зид да би изнудила његову изјаву, док је други навео да му је полиција у истом циљу претила безбол палицом.

Ђ. Оптужница против подносиоца представке и каснији кривични поступак

26. Општинско јавно тужилаштво је 16. септембра 2005. године оптужило подносиоца представке за предметна кривична дела.

27. В. Ј. Ћ. је 4. октобра 2005. године поднео приговор против оптужнице, али је трочлано веће Општинског суда 6. октобра 2005. године овај приговор одбило.

28. В. Ј. Ћ. је 21. новембра 2005. године обавестио Општински суд да је полиција недавно фотографисала подносиоца представке у затвору. Он је затражио објашњење о томе која је била законска основа те мере, и изразио забринутост да би фотографија могла да се употреби да се незаконито обезбеди идентификацију његовог клијента за будуће провере идентитета. Влада је изнела да је подносилац представке фотографисан само једном, 25. августа 2005. године, по доласку у затвор, и да је, даље, ова фотографија употребљена искључиво у сврху допуне његовог личног листа у затвору.

29. В. Ј. Ћ. је 7. децембра 2005. године поново упутио допис Општинском суду, наводећи да је 26. августа 2005. године, 18. новембра 2005. године и 6. децембра 2005. године посетио подносиоца представке у притвору, и да је за време разговора било присутно затворско особље. Заправо, оно је било довољно близу да је могло и да чује и да види све. В. Ј. Ћ. је тражио објашњење због чега подносилац

представке није имао право на комуникацију са својим браниоцем без надзора. Како се касније испоставило, Општински суд је 26. августа 2005. године издао сталну дозволу В. Ј. Ђ., којом га је овластио да посећује подносиоца представке у затвору. Наведеном дозволом је било предвиђено да посете могу да трају до 30 минута и да се обављају под надзором, тј. у присуству службеника кога ће одредити управник затвора. Влада је изнела да је предметни надзор подразумевао само визуелно посматрање, без слушања разговора између подносиоца представке и његовог адвоката.

30. У периоду од 9. децембра 2005. године до 21. марта 2006. године одржана су или одложена четири претреса пред Општинским судом.

31. У присуству заменика јавног тужиоца, подносилац представке је описао злостављање које је претрпео док је био у полицијском притвору и дао је физички опис полицајца који је учествовао у његовом злостављању 17. августа 2005. године. Подносилац представке је додао да је тог дана претрпео повреде ногу и леђа, и да је такође био привремено неспособан да чује на лево уво. По пуштању, подносилац представке је отишао у локалну болницу али му је лечење ускраћено зато што је заборавио да донесе здравствену књижицу. Када се подносилац представке вратио са здравственом књижицом, болничко особље му је, међутим, рекло „да дође сутра“. Пошто су га полицајци још једном истукли 18. августа 2005. године, подносилац представке је тражио да се В. Ј. Ђ. обавести о његовом хапшењу, али је полицајац Д. М. одбио да то учини. Био је присутан и полицајац М. В. Подносилац представке је објаснио да је на крају био приморан да потпише изјаву коју је полиција већ припремила без његовог учешћа. У једном тренутку, Н. Д., његов адвокат кога је полиција именовала, појавио се у просторији за саслушања само да би ставио печат и потписао исту изјаву. У вези са оптужбама против њега, подносилац представке је посебно неке од њих порекао, а у вези са другим је одбио да одговара на питања.

32. Полицајац Д. М. је изјавио да је записник од 17. и 18. августа 2005. године тачан, да он лично није видео да је подносилац представке злостављан нити да је чуо било шта у вези с тим. Полицајац се такође није сећао да ли је подносилац представке прописно позван да дође у полицију, али се сетио да се подносилац представке стално селио, због чега су га тешко пронашли.

33. Полицајац М. В. је констатовао да он није учествовао у испитивању од 17. августа 2005. године, и да се само слабо сећао саслушања које је обављено сутрадан. Он се посебно сећао да је подносилац представке рекао да не жели да задржи В. Ј. Ђ. као свог браниоца пошто га је он увек саветовао да не даје изјаве полицији и да му је већ доста сталног хапшења и саслушавања. М. В. није имао да понуди никакве информације о томе да ли је подносилац представке

на ваљан начин позван да дође у полицију, али се сећао да је током целог саслушања био присутан адвокат подносиоца представке кога је полиција одредила. Најзад, М. В. је потврдио да је изјава подносиоца представке тачно унета у два записника о његовом саслушању и додао да је он лично обавестио подносиоца представке о њиховом садржају пре него што их је он потписао.

34. Пред Општинским судом је касније саслушано више десетина сведока, од којих су неки потврдили да су од подносиоца представке „куповали робу“. Сведок Р. К. је даље навео, између осталог, да је у августу 2005. године видео неколико лица како у црвеним колима напуштају место извршења кривичног дела.

35. Сведок Л. К. је међутим навео да га је полиција тукла безбол палицом како би га приморала да призна један број кривичних дела, као и да окриви подносиоца представке. Да би поткрепио овај навод он је Општинском суду доставио копију лекарског уверења којим документује повреде од 18. августа 2005. године.

36. Сведок Ђ. Д. је изјавио да је подносиоца представке из полицијске станице отпратио до болнице, којом приликом је видео да је подносилац представке повређен и да “храмље” (видети ст. 8 и 31. у горњем тексту).

37. Сведок Н. Д. је изјавио да га је полиција 18. августа 2005. године позвала да поступа као бранилац подносиоца представке. Пре испитивања, он је разговарао са подносиоцем представке који га је обавестио да је већ задржао браниоца. Подносилац представке је упркос томе био спреман да прихвати Н. Д. као адвоката само том приликом да би био пуштен на слободу (да иде одатле). Подносилац представке је затим признао, у неким детаљима, предметна кривична дела. Н. Д. је признао да није прегледао спис предмета пошто је подносилац представке одбио да са њим комуницира у вези са суштином предметних оптужби, поново потврдивши да је у ту сврху већ задржао адвоката. Н. Д. је додао да подносилац представке није имао видљиве повреде у том тренутку, те да је упозорио подносиоца представке да ће признање дато полицији бити употребљено као доказ против њега. Полицајац М. В. је испитивао подносиоца представке. Он је то учинио постављајући питања у вези са одређеним местима, провалним крађама и продавницама. Н. Д. је најзад приметио да у својој тридесет трогодишњој пракси није видео признање као што је подносиоцево, па је због тога питао подносиоца представке да ли он „некога штити“. Подносилац представке је изјавио да никога не штити.

38. Сведок М. Д. је негирао било какву везу са подносиоцем представке, али је изјавио да је и он такође физички злостављан од стране полиције неколико пута. М. Д. је такође доставио лекарско уверење с тим у вези.

39. Општински суд је 22. марта 2006. године донео решење да се изјава подносиоца представке од 18. августа 2005. године искључи из списка предмета. Он је објаснио, између осталог, да заиста постоје докази том у смислу да је подносилац представке више пута притваран а да није прво прописно позван што, само по себи, указује на једну врсту застрашивања од стране полиције са циљем да се добије његово признање. Даље, подносилац представке је без сумње изабрао В. Ј. Ћ. за свог браниоца и то овлашћење никада није опозвао. Полиција је и поред тога испитивала подносиоца представке у одсуству изабраног браниоца и одредила му браниоца по службеној дужности без јасног разлога.

40. Окружни суд у Суботици је 4. априла 2006. године укинуо ово решење и прогласио изјаву подносиоца представке од 18. августа 2005. године правно ваљаном. Он је констатовао, као што је назначено у записнику од истог датума, да је подносилац представке изричито рекао да не жели да му В. Ј. Ћ. буде бранилац. Питање да ли је подносилац представке прописно позван је небитно, а услови за именовање браниоца по службеној дужности су јасно испуњени. Подносилац представке је такође прописно упозорен о својим процесним правима.

41. Полицајац З. Т. је 10. априла 2006. године изјавио да је 8. августа 2005. године идентификовао један црвени аутомобил, који је изгледа виђен како напушта место кривичног дела и да је ухапсио четири или пет лица која су он и његов колега затекли ту или у околини. Та лица су полицајци касније одвели у полицијску станицу.

42. Општински суд је 13. априла 2006. године саслушао завршне аргументе странака, нашао да је подносилац представке крив за једанаест извршених тешких крађа, тј. за десет између 15. јуна 2005. године и 7. августа 2005. године и за једну 8. августа 2005. године, и осудио га на казну затвора од годину и по дана за једно продужено кривично дело тешке крађе. Општински суд је даље приметио да се против подносиоца представке паралелно води шест посебних кривичних предмета и нашао да је то отежавајућа околност приликом одмеравања казне. Притвор према подносиоцу представке је продужен док пресуда у његовом предмету не постане правоснажна. Општински суд је такође констатовао да је у међувремену већ разматрао и продужио притвор подносиоцу представке до 16. септембра 2005. године, 13. октобра 2005. године, 12. септембра 2005. године и 14. фебруара 2006. године, и да је његове одлуке сваки пут Окружни суд потврдио по жалби. У вези са осудом подносиоца представке за тешке крађе извршене између 15. јуна 2005. године и 7. августа 2005. године, Општински суд је узео у обзир признање подносиоца представке од 18. августа 2005. године, подсетио да је код њега нађена украдена роба и истакао да је неколико сведока потврдило да је ту робу купило од

подносиоца представке. У вези са тешком крађом од 8. августа 2005. године Општински суд се ослонио на признање подносиоца представке од истог датума и изјаве сведока Р. К. и З. Т. Сведочење да је полиција неке сведоке злостављала да би заплашила подносиоца представке је или одбијено као небитно или је занемарено.

43. Општинско јавно тужилаштво је 23. маја 2006. године уложило жалбу, тражећи строжу казну.

44. В. Ј. Ђ. је 29. маја 2006. године и 7. јуна 2006. године уложио жалбу у име подносиоца представке, констатујући, између осталог, да: (i) изјава од 18. августа 2005. године је прибављена као резултат бруталности полиције и у одсуству његовог изабраног браниоца, те да нема другог доказа којим би осуда могла да се оправда; (ii) бранилац кога је полиција одредила никада није подносиоцу представке понудио стварно правно заступање и да је уместо тога помагао полицији у саслушању; (iii) Општинско јавно тужилаштво једноставно је игнорисало притужбе подносиоца представке због злостављања; (iv) затворско особље није дозвољавало подносиоцу представке слободну комуникацију са изабраним браниоцем; (v) шест засебних кривичних поступака који се паралелно воде против подносиоца представке не могу се законито узети у обзир као отежавајућа околност, већ да се због тога своде на прећутно кршење права подносиоца представке на претпоставку невиности.

45. Окружни суд је 27. јуна 2006. године одбио жалбе које су странке уложиле.

46. В. Ј. Ђ. је 25. јула 2006. године у име подносиоца представке уложио захтев за ванредно испитивање законитости правоснажне пресуде, понављајући своје раније наводе.

47. Врховни суд је, међутим, 15. новембра 2006. године одбио овај захтев.

48. Пошто је одслужио казну коју му је одредио Општински суд, подносилац представке је 23. фебруара 2007. године пуштен из Окружног затвора у Новом Саду.

II. РЕЛЕВАНТНО ДОМАЋЕ ПРАВО

А. Кривични закон Републике Србије (објављен у „Службеном листу Социјалистичке Републике Србије, бр. 26/77, 28/77, 43/77, 20/79, 24/84, 39/86, 51/87, 6/89 и 42/89, као и у „Службеном гласнику Републике Србије“ – „Сл. гласник РС“ - бр. 16/90, 21/90, 26/91, 75/91, 9/92, 49/92, 51/92, 23/93, 67/93, 47/94, 17/95, 44/98, 10/02, 11/02, 80/02, 39/03 и 67/03)

49. Члан 65. овог Закона гласи како следи:

„(1) Службено лице које у вршењу службе употреби силу или претњу или друго недопуштено средство или недопуштен начин у намери да изнуди исказ или неку другу изјаву од окривљеног, сведока, вештака или другог лица, казниће се затвором од три месеца до пет година.

(2) Ако је изнуђивање исказа или изјаве праћено тешким насиљем, или ако су услед изнуђеног исказа наступиле особито тешке последице за окривљеног у кривичном поступку, учинилац ће се казнити затвором најмање три године.“

Б. Законик о кривичном поступку из 2001. године (објављен у „Службеном листу Савезне Републике Југославије – „Сл. лист СРЈ“– бр. 70/01 и 68/02, као и у „Службеном гласнику РС“, бр. 58/04, 85/05, 115/05 и 46/06)

50. Члан 3 предвиђа, између осталог, да ће сва државна тела и агенције поштовати право свих лица да се сматрају невиним осим и док њихова кривица не буде утврђена правоснажном судском одлуком.

51. Члан 4 став 1 предвиђа, између осталог, да се осумњичени, приликом првог испитивања, обавештава о оптужбама и доказима против њега.

52. Члан 12 забрањује, између осталог, свако насиље усмерено на изнуду признања или изјаве осумњиченог и/или оптуженог, или заправо сваког лица укљученог у поступак.

53. Чланови 18 став 2 и 178 предвиђају да се судска одлука не може заснивати на доказима прибављеним кршењем домаћих закона, или повредом ратификованих међународних уговора, и да се сваки такав доказ мора искључити из списка предмета.

54. Чланови 19, 20, 46 и 235, тумачени заједно, предвиђају, између осталог, да се кривични поступак може покренути на захтев овлашћеног тужиоца. У вези са кривичним делима која се гоне по службеној дужности, као што је кривично дело у предметном случају, овлашћени тужилац је јавни тужилац лично. Његово овлашћење да одлучи да ли ће поднети оптужницу везано је међутим начелом законитости које захтева да он мора да поступи кад год постоји основана сумња да је извршено кривично дело које се гони по службеној дужности. Нема разлике у томе да ли је јавни тужилац сазнао за догађај из кривичне пријаве коју је поднео оштећени или неко друго лице, или је заправо само чуо гласине у том смислу.

55. Члан 224 предвиђа, између осталог, да се кривична пријава може поднети у писаној форми или усмено надлежном јавном тужиоцу, као и да суд, ако прими пријаву, исту одмах прослеђује надлежном јавном тужиоцу.

56. Члан 61 предвиђа да ако јавни тужилац одлучи да нема основа да поднесе оптужницу, он о тој одлуци мора да обавести оштећеног, који онда има право да преузме гоњење у предмету у сопствено име, у својству „супсидијарног тужиоца“.

57. Чланови 5 став 2, 142, 144 став 1, 227 и 229, узети заједно, предвиђају, између осталог, да полиција може ухапсити осумњиченог, без покушаја да га прво позове, ако: (i) се он крије или ако постоји опасност да побегне; (ii) постоје околности које указују да он може прикрити доказе или утицати на сведоке и/или друге учеснике у кривичном поступку; и (iii) ако постоји основи да се верује да он може поновити кривично дело. Осумњичени онда мора, међутим, или бити приведен истражном судији, у року, у начелу, од максимално осам сати, или бити притворен од стране полиције, а тај притвор не може бити дужи од четрдесет осам сати. У овом другом случају, осумњиченом мора бити уручен налог о привременом притвору у року од два сата од хапшења, а он може уложити жалбу против тога истражном судији који о њој мора да одлучи у року од наредна четири часа. Ако жалба буде одбачена и по истеку четрдесет осам часова, осумњичени се или пушта или изводи пред истражног судију ради саслушања. Истражни судија има овлашћење да одреди притвор за осумњиченог до месец дана.

58. Чланови 5 став 1, 71, 72, 226 ст. 8 и 9, 227 став 2 и 228 став 1, тумачени заједно, предвиђају, између осталог, да лице које полиција ухапси има право да ћути, као и право да буде саслушано у присуству изабраног адвоката, или, ако га нема и у зависности од озбиљности пријаве, да му се обезбеди правни саветник кога плаћа држава. Ако је саслушање ухапшеног лица обављено у складу са законом, његова изјава дата том приликом може се употребити као доказ у каснијем кривичном поступку.

59. Чланови 228 став 1, 229 став 5 и 226 став 8, узети заједно, даље предвиђају да, између осталог, лице које полиција ухапси има право да се обрати свом адвокату, директно или преко чланова породице, укључујући и телефон.

60. Члан 177 ставови 1 и 4. предвиђа, између осталог, да лице које полиција ухапси има право да прочита записник о саслушању пре него што га потпише, или да му се тај записник прочита. Ако је дотично лице неписмено, дозволиће му се да употреби кажипрст десне руке уместо потписа.

61. Члан 228 став 7. предвиђа, између осталог, да осумњичени има право да тражи да истражни судија наложи његов лекарски преглед. Одлука истражног судије у том смислу, као и касније мишљење лекара, улажу се у спис предмета.

62. Члан 75 ставови 2 и 5 предвиђа да ће тужени, док је у притвору, имати право на поверљиву комуникацију са правним саветником. Та

комуникација може се надzirати само у фази пре подизања оптужнице, а и тада само визуелним, а и не аудио надзором.

63. Члан 193 предвиђа да трошкови кривичног поступка укључују, између осталог, трошкове браниоца, док члан 196. став 1. наводи да ће суд, ако нађе да је крив, наредити туженом да надокнади све трошкове.

64. Члан 225 став 4. предвиђа да се притужбе у вези са поступањем полиције могу уложити надлежном јавном тужиоцу.

65. Члан 560 став 1 (3) предвиђа, између осталог, да лице које је због незаконите радње државног органа или његове грешке неосновано лишено слободе има право на накнаду укупно претрпљене штете.

В. Закон о изменама и допунама Законика о кривичном поступку из 2001. године, усвојен 2009. године (објављен у „Сл. гласнику РС“, број 72/09)

66. У складу са чланом 414. Законика о кривичном поступку из 2001. године, који је измењен у септембру 2009. године, поновљање кривичног поступка може се тражити када Уставни суд или међународни суд утврди да су током суђења повређена права окривљеног.

Г. Закон о облигационим односима (објављен у „Службеном листу Социјалистичке Савезне Републике Југославије“, бр. 29/78, 39/85, 45/89 и 57/89, као и у „Сл. листу СРЈ“, број 31/93)

67. Чланови 157, 199 и 200. Закона о облигационим односима, заједно, предвиђају, између осталог, да свако ко је претрпео страх, физички бол или душевну патњу због повреде угледа, личног интегритета, слободе или других права личности има право да тражи објаву судске одлуке, материјалну накнаду и захтева друге видове накнаде „који би могли“ омогућити одговарајуће нематеријално задовољење (видети, на пример, пресуду број 3879/03 коју је донео Први општински суд у Београду 29. априла 2004. године, коју је, у релевантном делу, потврдио Врховни суд 25. маја 2006. године, доделивши накнаду за, између осталог, прећутну повреду претпоставке невиности према члану 200.; видети такође пресуду број 2939/01 коју је донео Општински суд у Шапцу 20. фебруара 2002. године, коју је коначно потврдио Врховни суд 21. априла 2004. године, наложивши престанак дискриминаторног понашања и објављивање извињења према члановима 157 и 199).

68. Члан 172. став 1. предвиђа да је правно лице, што укључује и државу, одговорно за било коју штету које проузрокује неко „његово тело“ неком „трећем лицу“. Ова одредба обухвата одговорност државе за свако погрешно поступање и/или гешку судова или полиције

(видети, на пример, пресуде Врховног суда од 10. новембра 2002. године, Рев. 6203/02, и 10. априла 2003. године, Рев. број 1118/03).

Д. Домаћа судска пракса на коју се Влада позвала

69. Влада је Суду доставила судску праксу у којој се указује да је тужилац који се жали на законитост притвора, као и на односна питања у вези са приватним животом, укључујући и незаконито фотографисање, могао да добије накнаду пред домаћим судовима. Посебно, Општински суд у Новом Саду је 21. фебруара 2006. године, између осталог, применио члан 200. Закона о облигацијама, признао наводне повреде чланова 5 и 8 Конвенције, и наложио Туженој држави да тужиоцу исплати наведени износ накнаде (Пбр. 1848/05). Окружни суд у Новом Саду је 8. новембра 2006. године потврдио ову пресуду и повећао досуђену накнаду (Гж. број 3293/06).

III. РЕЛЕВАНТНИ МЕЂУНАРОДНИ ИЗВЕШТАЈИ

А. Извештај Влади Србије и Црне Горе о посети Србији и Црној Гори Европског одбора за спречавање мучења и нехуманог или понижавајућег поступања или кажњавања (у даљем тексту: „ЦПТ“) од 16. до 28. септембра 2004. године, објављен 18. маја 2006. године.

70. Релевантни делови овог извештаја гласе како следи:

“203. Делегација ЦПТ је саслушала бројне наводе намерног физичког злостављања лица лишених слободе од стране *полиције* широм Србије. Неки наводи су се односили на злостављање у време или одмах после хапшења, док су се други односили на злостављање за време испитивања од стране полиције и, посебно, за време саслушања од стране полицајаца криминалистичке полиције. Многи притвореници са којима је делегација разговарала навели су да су шамарани, ударани песницом, шутирани или тучени пендрецима за време притвора у полицији. Један број примљених навода укључивао је и недавне извештаје о ударању по длановима руку или табанима стопала, стављање пластичне вреће на главу притвореника да би се изазвало привремено гушење, или примену електричних шокова по разним деловима тела. Наводно злостављање је у неколико случајева било тако озбиљно да би се сасвим могло сматрати мучењем.

... Даље, у скоро свим полицијским станицама које су посећене у Београду, делегација је пронашла безбол палице и сличне нестандартне и необележене предмете у канцеларијама коришћеним за испитивање.

204. Информације којима располаже ЦПТ указују да се лица осумњичена за кривично дело суочавају са значајним ризиком да ће их полиција у Србији злостављати у време хапшења и током првих часова у полицијском притвору.

Бројност и тежина навода о злостављању од стране полиције позивају на хитну акцију домаћих власти ...

206. У вези са основним јемствима против злостављања лица лишених слободe од стране полиције (нпр. право да се о чињеници притвора обавести блиски рођак или трећа страна; право на адвоката и лекара), тренутно њихово практично спровођење оставља много тога што се може пожелети; ЦПТ је дао детаљне препоруке у овој области ...”

Б. Извештај Влади Србије о посети ЦПТ Србији од 19. до 29. новембра 2007. године, објављен 14. јануара 2009. године

71. Релевантни делови овог извештаја гласе како следи:

“13. Бројни наводи о злостављању од стране полиције за које је делегација ЦПТ чула током посете 2007. године је био мањи, а наводна злостављања мање озбиљна, него у време прве посете Комитета 2004. године.

Кад се то каже, делегација је заиста примила један број навода о физичком злостављању (које се састојало од ударања песницом, шутирања, удараца пендрецима, ударцима тешком књигом или ролном мокрих новина, и везивања лисицама за непокретне предмете у хипер-издуженом положају) за време испитивања од стране службеника криминалистичке полиције, да би се добила признања или друге информације. Изгледа да су малолетници осумњичени за тешка кривична дела посебно изложени физичком насиљу. Даље, делегација је добила неколико извештаја о вербалном малтретирању и претњама за време испитивања ...

14. Већина навода о злостављању односила се на извесно време пред посету делегације; сходно томе, све повреде које су могле бити изазване наводним злостављањем би скоро сигурно зарасле у међувремену ...

15. Требало би такође приметити да је, у неколико полицијских станица које је посетила (нпр. у Бору, Инђији, Ковину, Петровцу на Млави, Неготину и Руми), делегација исто пронашла – у канцеларијама коришћеним за разговоре – разне нестандардне предмете (као што су безбол палице, гвоздене шипке, дрвене палице, дебели метални каблови итд.). **ЦПТ понавља препоруку да се сви нестандартни предмети одмах уклоне из свих полицијских просторија где се лица могу задржавати или испитивати. Сваки такав предмет одузет за време кривичне истраге требало би унети у посебну евиденцију, прописно обележити (са ознаком случаја на који се односе) и држати у одређеном складишту.**

...

19. Као што је ЦПТ нагласио у извештају о првој посети Србији, очигледно је да судије морају предузети одговарајуће радње када постоје индикације да може доћи до злостављања од стране полиције. С тим у вези, требало би констатовати да су нека лица са којима се разговарало за време посете 2007. године навела да су истражне судије пред које су изведена ради одређивања притвора игнорисала њихове притужбе на лоше понашање полиције ...”

ПРАВО

I. НАВОДНА ПОВРЕДА ЧЛАНА 3. КОНВЕНЦИЈЕ

72. Подносилац представке се жалио према члану 3. Конвенције због злостављања од стране полиције 17. и 18. августа 2005. године, као и због каснијег пропуста Тужене државе да спроведе истрагу у вези са тим догађајима.

73. Члан 3. Конвенције гласи како следи:

„Нико не сме бити подвргнут мучењу, или нечовечном или понижавајућем поступању или кажњавању.“

A. Допуштеност

74. Суд примећује да ове притужбе нису очигледно неосноване у смислу значења члана 35. став 3 (а) Конвенције. Он даље констатује да нису недопуштене ни по ком другом основу. Оне се због тога морају прогласити допуштеним.

B. Основаност

1. Материјални аспект

(а) Наводи странака

75. Влада је истакла да нема медицинских доказа у погледу наведеног злостављања. Заправо, постојали су само наводи подносиоца представке у том смислу. Даље је било нејасно зашто подносилац представке није тражио лекарски преглед 18. августа 2005. године или што није покушао да ступи у везу са В. Ј. Ђ. након пуштања из полицијског притвора. Најзад, Влада је приметила да је подносилац представке пропустио да захтева лекарски преглед у складу са чланом 228. став 7. Законика о кривичном поступку (видети став 61. у горњем тексту), и остала при ставу да 24. и 25. августа 2005. године, када је примљен у Окружни затвор у Суботици, односно када га је саслушао истражни судија, код њега није било очигледних повреда (видети ст. 20 и 22. у горњем тексту).

76. Подносилац представке је потврдио да није успео да прибави доказ од лекара у вези са предметним злостављањем, али је тврдио да има других непосредних или посредних доказа којима би се могло доказати његово злостављање док је био код полиције.

(б) Релевантна начела

77. Суд подсећа да се члан 3. Конвенције мора сматрати једном од најосновнијих одредби Конвенције и као основне вредности унете у законе демократских друштава која чине Савет Европе (видети *Pretty против Уједињеног Краљевства*, број 2346/02, став 49, ЕЦХР 2002-III). Супротно другим одредбама Конвенције, он је обликован у апсолутном смислу, без изузетка или привремености, или могућности укидања према члану 15. Конвенције (видети, између осталог, *Chahal против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 15. новембра 1996. године, став 79, *Извештаји о пресудама и одлукама* 1996-V).

78. У складу са утврђеном праксом Суда, злостављање мора стећи минимални ниво озбиљности да би потпадало под оквир члана 3. Процена овог минималног нивоа озбиљности је релативна; она зависи од свих околности случаја, као што су трајање поступања, његови физички и душевни ефекти и, у неким случајевима, пол, старост и здравствено стање жртве (видети, међу другим ауторитетима, *Gäfgen против Немачке* [ВВ], број 22978/05, став 88., ЕЦХР 2010; *Price против Уједињеног Краљевства*, број 33394/96, став 24., ЕЦХР 2001-VII; *Mouisel против Француске*, број 67263/01, став 37., ЕЦХР 2002-IX; и *Jalloh против Немачке* [ВВ], број 54810/00, став 67., 11. јул 2006. године).

79. Суд је утврдио да је поступање „нечовечно“ зато што је, између осталог, било смишљено, трајало сатима, проузроковало је или стварну телесну повреду или јаку физичку и душевну патњу (видети *Labita против Италије* [ВВ], број 26772/95, став 120., ЕЦХР 2000-IV). Поступање се сматра „понижавајућим“ када је такво да код жртава ствара осећај страха, патње и инфериорности који може да их понизи и унизи и вероватно сломи њихов физички и морални отпор (видети *Hurtado против Швајцарске*, 28. јануар 1994. године, мишљење Комисије, став 67., серија А број 280, и *Wieser против Аустрије*, број 2293/03, став 36., 22. фебруар 2007. године). Стална душевна узнемиреност проузрокована претњом физичког насиља и наслућивањем истог, сматра се да превазилази праг члана 3. (видети *Родић и други против Босне и Херцеговине*, број 22893/05, став 73., 27. мај 2008. године).

80. Суд наглашава да, у вези са лицем лишеним слободе, свако прибегавање физичкој сили која није стриктно неопходна због његовог понашања смањује људско достојанство и у начелу представља повреду права утврђеног чланом 3. Конвенције. Он понавља да захтеви да се спроведе истрага и неоспорне потешкоће својствене борби против криминала не могу оправдати одређивање граница заштите која се пружа у вези са физичким интегритетом појединаца (*Ribitsch против Аустрије*, 4. децембар 1995. године, став 38., серија А број 336;

Tomasi против Француске, 27. август 1992. године, став 115., серија А број 241-А).

81. Притворене особе су рањиве и власти су одговорне за поступање са њима. Када је једно лице доведено у полицијски притвор у добром здравственом стању, па се по ослобађању утврди да има повреде, на држави је да обезбеди разумно објашњење о узроку тих повреда, а пропуст да то уради недвосмислено доводи до повреде члана 3. Конвенције (видети, међу многим другим ауторитетима, *Selmouni против Француске* [ВВ], број 25803/94, став 87., ЕЦХР 1999-V).

82. Приликом оцене доказа, Суд генерално примењује стандард „ван разумне сумње“ (видети *Ireland против Уједињеног Краљевства*, 18. јануар 1978. године, став 161., серија А број 25). Међутим, такви докази могу да произлазе из узајамног постојања довољно јаких, јасних и усаглашених закључака или сличних неоспорених претпоставки (видети, на пример, *Salman против Турске* [ВВ], број 21986/93, став 100., ЕЦХР 2000-VII).

(в) Примена ових начела на конкретан случај

83. Суд примењује да нема доказа да је подносилац представке претрпео неке повреде пре његовог хапшења 17. августа 2005. године, и да Влада није сугерисала супротно.

84. Он даље констатује да су и В. Ј. Ђ., као изабрани саветник подносиоца представке и сведок Ђ.Д. изјавили да су видели подносиоца представке после саслушања 17. августа 2005. године и приметили његове повреде (видети ставове 8 и 36. у горњем тексту; видети такође изјаву подносиоца представке у суду у вези са повредама ногу и леђа, као и увета, у ставу 31. у горњем тексту).

85. Такође, многи други сведоци су сведочили да су и сами злостављани од стране полиције, неки од њих да би окривили подносиоца представке (видети ставови 25, 35 и 38. у горњем тексту).

86. Подносилац представке је остао при ставу да је он покушао да прибави лекарско уверење о повредама претрпљеним 17. августа 2005. године, али да то није могао да уради из техничких разлога (видети став 31. у горњем тексту). Сведок Ђ.Д. је потврдио да је том приликом био са подносиоцем представке (видети став 36. у горњем тексту).

87. Влада је, са своје стране, оспорила да је подносилац представке уопште био злостављан, па стога није понудила објашњење за предметне повреде.

88. Наводи се да је 17. августа 2005. године подносилац представке одбио да да изјаву полицији, а само дан касније, 18. августа 2005. године, он је наводно сам добровољно одлучио да призна бројне предметне провалне крађе (видети ставове 7-10 и 11-15 у горњем тексту). У вези са овим Суд подсећа на сумњиве околности у вези са именовањем браниоца подносиоца представке 18. августа 2005.

године, као и на питања у вези са способношћу подносиоца представке да разуме записник о свом испитивању (видети ставове 12-14, 31 и 37. у горњем тексту). У вези са претходним, даље се примећује да је Н. Д., адвокат подносиоца представке кога је полиција именовала, сам изјавио да је пре испитивања 18. августа 2005. године, разговарао са подносиоцем представке који је рекао да је већ био задржао браниоца. Подносилац представке је и поред тога био спреман да га прихвати као адвоката, само том приликом, и „да би био пуштен“. Подносилац представке је касније признао предметна кривична дела, а Н.Д. је признао да је подносилац представке одбио да са њим комуницира у вези са садржајем предметних оптужби, поново потврдивши да је већ задржао адвоката у ту сврху. Н.Д. је најзад констатовао да за 33 године своје праксе није видео признање као што је признање подносиоца представке, па га је због тога питао да ли „некога штити“ (видети став 37. у горњем тексту).

89. Чак и под претпоставком да подносилац представке стварно није имао видљиве повреде 24. и 25. августа 2005. године, као што је Влада тврдила (видети став 75. у горњем тексту), недељу дана је протекло од испитивања у полицијској станици, што значи да су, у зависности од озбиљности, повреде могле зарастати у том интервалу. Наравно, последице било каквог застрашивања, или заправо било који други вид нефизичког злостављања, не би у сваком случају оставио видљив траг.

90. Суд такође примећује да је ЦПТ, на најприкаднији начин, утврдио да је у релевантном тренутку, „у скоро свим полицијским станицама које је посетила у Београду, делегација [била] нашла палице за безбол и сличне нестандартне и необележене предмете у канцеларијама које се користе за испитивање“ (видети став 70 у горњем тексту). Он је даље утврдио да су „информације на ... располагању указивале да су лица осумњичена за кривично дело с[уочена] са значајним ризиком да ће их полиција у Србији злостављати у време лишавања слободе и за време првих часова у полицијском притвору.“ (исто).

91. Најзад, примећено је да не постоји службена забелешка о томе када је подносилац представке доведен у полицијску станицу, 17. или 18. августа 2005. године. Уместо тога постоје само индикације у вези са трајањем његовог испитивања у ова два дана. У таквим околностима не може се искључити могућност да је подносилац представке заиста провео отприлике 10, односно 12 часова у полицијском притвору (видети ст. 9, 13 и 14. у горњем тексту; видети такође, *mutatis mutandis*, *Fedotov protiv Русије*, број 5140/02, став 78., 25. октобар 2005. године, премда у контексту члана 5). Подносилац представке је такође тврдио да му у том времену није обезбеђена храна, што Влада није оспорила (видети ст. 10 и 15. у горњем тексту; видети такође, *mutatis mutandis*,

Ostrovar protiv Молдавије, број 35207/03, став 85., 13. септембар 2005. године).

92. С обзиром на горе наведено, Суд закључује да је подносилац представке физички злостављан 17. августа 2005. године и да је, у најмању руку његово признање 18. августа 2005. године изнуђено, пошто су догађаји у ова два дана неодвојиво међусобно повезани (видети, *mutatis mutandis*, *Милановић против Србије*, број 44614/07, став 78., 14. децембар 2010. године). Заправо, сам Општински суд је 22. марта 2006. године закључио да су поновљена хапшења подносиоца представке представљала узнемиравање од стране полиције ради прибављања признања (видети став 39. у горњем тексту).

93. Према томе, Суд сматра да је дошло до повреде члана 3. Конвенције по основу нечовечног и понижавајућег поступања које је подносилац представке претрпео.

2. Процесни аспект

(а) Наводи странака

94. Влада је признала да је јавни тужилац пропустио да покрене посебну кривичну истрагу у вези са наводима подносиоца представке да је злостављан. Разлог за то је, међутим, били су недовољни докази који указују да је подносилац представке злостављан. У сваком случају, подносилац представке није уопште поднео писану кривичну пријаву против предметних службеника, што би, према званичној статистици, било размотрено веома озбиљно, а није поднео ни притужбу према члану 225. став 4. Законика о кривичном поступку (видети став 64. у горњем тексту).

95. Подносилац представке је поново потврдио своју притужбу, додавши да је на прописан начин скренуо пажњу судија на своје злостављање, као и пажњу надлежних органа гоњења.

(б) Оцена Суда

96. Суд понавља да када неко лице веродостојно тврди да се са њим поступало супротно члану 3 од стране представника државе, та одредба, тумачена у вези са општом обавезом према члану 1. Конвенције да „обезбеди сваком у оквиру своје надлежности права и слободе дефинисане у ... [овој] Конвенцији“, садржава и захтев за делотворну званичну истрагу (видети, међу многим ауторитетима, *Labita против Италије*, цитиран у горњем тексту, став 131.). Без обзира на начин истраге, органи морају реаговати чим се поднесе званична притужба.

97. Чак и када, строго говорећи, притужба није поднета, истрага се мора покренути ако постоје довољно јасне индикације да је било злостављања (видети *Станимировић против Србије*, број 26088/06, став 39., 18. октобар 2011. године).

98. Суд је такође утврдио да би истрага требало да доведе до идентификације и кажњавања одговорних. Ако није таква, општа законска забрана мучења и нечовечног и понижавајућег поступања и кажњавања би, упркос основној важности, била неделотворна у пракси и у неким случајевима државни органи би могли да злоупотребе права лица под њиховом контролом стварним некажњавањем (видети *Labita против Италије*, цитиран у горњем тексту, став 131.). Истрага мора такође бити темељна: органи морају увек озбиљно покушати да утврде шта се десило и не би требало да се ослањају на исхитрене или неосноване закључке ради затварања истраге или да они буду основа за њихове одлуке. Штавише, истрага мора бити хитна и независна. Најзад, истрага мора имати довољан елемент увида јавности како би се обезбедила одговорност. Док ниво увида јавности може да варира, лице које се притужује мора имати приступ истрази у свим случајевима (видети *Vatı и други против Турске*, бр. 33097/96 и 57834/00, став 137., ЕЦХР 2004-IV).

99. У конкретном случају, пошто је већ утврдио материјалну повреду члана 3, Суд даље примећује да се подносилац представке заиста жалио да га је полиција злостављала. Он је то урадио пред истражним судијом и замеником јавног тужиоца, као и пред судећим и жалбеним већима (видети ст. 22, 31, 44 и 46 у горњем тексту). Ипак, упркос Конвенцији и домаћем праву који захтевају да се навод ове врсте истражи по службеној дужности (видети ст. 97 и 54. у горњем тексту, тим редоследом), надлежни органи никада нису покренули посебну истрагу у вези са злостављањем, са циљем да се идентификују и казне одговорни. Стога је јасно да горе наведени стандарди нису испуњени. Према томе, дошло је до повреде члана 3. Конвенције.

II. НАВОДНА ПОВРЕДА ЧЛАНА 5. СТАВ 1 (В) КОНВЕНЦИЈЕ

100. Подносилац представке се жалио да је његов притвор од 17. и 18. августа 2005. године био незаконит и као такав, да је повредио члан 5. став 1 (в) Конвенције, који гласи како следи:

„1. Свако има право на слободу и безбедност личности. Нико не може бити лишен слободе осим у следећим случајевима и у складу са законом прописаним поступком:

...

в) у случају законитог хапшења или лишења слободе ради привођења лица пред надлежну судску власт због оправдане сумње да је извршило кривично дело, или када се то оправдано сматра потребним како би се предупредило извршење кривичног дела или бекство по његовом извршењу.

...

А. Наводи странака

101. Влада је остала при ставу да подносилац представке није исцрпео делотворна домаћа правна средства. Посебно, он није уложио уставну жалбу против одлуке Врховног суда од 15. новембра 2006. године, притужбу на основу члана 225. став 4. Законика о кривичном поступку, нити, заправо, парничну тужбу на основу члана 560. став 1 (3) истог Законика заједно са релевантним одредбама Закона о облигационим односима (видети ст. 64, 65, 67 и 68. у горњем тексту).

102. Влада је тврдила, алтернативно, да је подносилац представку поднео неблаговремено. Конкретно, подносилац представке је требало да је уложи у року од шест месеци рачунајући од 24. августа 2005. године, а то је датум када је истражни судија Општинског суда одбацио његову жалбу (видети став 19. у горњем тексту).

103. Подносилац представке је навео да се ни уставна жалба ни притужба према члану 225. став 4. Законика о кривичном поступку не могу сматрати делотворним у оквиру значења члана 35. став 1. Конвенције. Даље, пошто полиција није издала формални налог о притвору 17. и 18. августа 2005. године, он ни није могао да уложи било какву жалбу на исти. Подносилац представке се, међутим, позвао на свој незаконити притвор у те дане у својој жалби против првостепене пресуде, као и у својој ревизији, мада у контексту незаконито прибављеног доказа, чиме је поштовао захтеве Конвенције како у погледу исцрпљивања, тако и рока од шест месеци.

Б. Оцена Суда

104. Суд понавља да члан 35. став 1. Конвенције предвиђа да он може разматрати притужбу само ако је поднета у року од шест месеци од датума правоснажне одлуке донете у процесу исцрпљења домаћих правних средстава. Када подносилац представке на располагању нема делотворан правни лек, временски рок истиче шест месеци после датума аката или мера на које се жали, или после датума сазнања за тај акт или његов утицај на подносиоца представке (видети *Younger против Уједињеног Краљевства* (одлука), број 57420/00, ЕЦХР 2003-I). Међутим, у случају трајне ситуације, рок истиче шест месеци по окончању те ситуације (видети, *mutatis mutandis*, *Ječius против Литванија*, број 34578/97, став 44., ЕЦХР 2000-IX).

105. Ако се вратимо на предметни случај, Суд примећује да је подносилац представке пуштен после хапшења и 17. и 18. августа 2005. године, и да није био у непрекидном притвору до 24. августа 2005. године (видети ст. 9, 14 и 16. у горњем тексту). Штавише, одлука

истражног судије Општинског суда од 24. августа 2005. године јасно се односи на наредбу о притвору коју је полиција издала истог датума, а не на догађаје од 17. и 18. августа 2005. године (видети ст. 16, 18 и 19.), а правна средства којима је подносилац представке прибегло после осуде очигледно нису могла да третирају питање његовог притвора у полицији (она су се уместо тога углавном фокусирали на важност признања подносиоца представке од 18. августа 2005. године). Најзад, Суд констатује да је подносилац представке сам потврдио да, у складу са релевантним домаћим правом, заиста није било прилике да формално уложи жалбу у вези са својим притвором од 17. и 18. августа 2005. године (видети став 103. у горњем тексту).

106. У таквим околностима, пошто је подносилац представке поднео представку Суду 27. јула 2006. године, тј. више од шест месеци после наведена два датума, Суд сматра да се овај део представке мора одбацити као неблаговремен сходно члану 35. ст. 1 и 4. Конвенције (видети, *mutatis mutandis*, *Yüksektepe против Турске*, број 62227/00, став 32., 24. октобар 2006. године).

III. НАВОДНА ПОВРЕДА ЧЛАНА 6. СТАВ 1. КОНВЕНЦИЈЕ

107. Према члану 6. став 1. Конвенције подносилац представке се жалио да да је његова осуда заснована на његовој изјави од 18. августа 2005. године, која је дата као резултат претходне бруталности полиције.

108. Члан 6. став 1. Конвенције, у релевантном делу гласи како следи:

„Свако, током одлучивања ... о кривичној оптужби против њега, има право на правичну ... расправу ... пред независним и непристрасним судом, образованим на основу закона. ...“

А. Допуштеност

109. Суд констатује да ова притужба није очигледно неоснована у оквиру значења члана 35. став 3 (а) Конвенције. Он даље констатује да није недопуштена ни по ком другом основу. Према томе, мора се прогласити допуштеном.

Б. Основаност

1. Наводи странака

110. Влада је поново потврдила став да не постоје докази да је полиција злостављала подносиоца представке, и да, стога, не постоји потреба да се спорно признање искључи из списка предмета. У сваком

случају, осуда подносиоца представке није искључиво била заснована на признању, а он је такође имао ранију прилику да оспори њену веродостојност пред судовима. Влада је најзад констатовала да га је адвокат кога је полиција одредила, Н. Д., упозорио да се признање може употребити као доказ против њега у кривичном поступку.

111. Подносилац представке је навео да је евентуални закључак Суда да су његова права према члану 3 повређена 18. августа 2005. године требало аутоматски да доведе и до утврђивања повреде члана 6. став 1. Подносилац представке је даље инсистирао да је његова осуда ефективно била заснована само на његовом признању од 18. августа 2005. године.

2. Оцена Суда

112. Суд подсећа да његова функција није да се бави чињеничним или правним погрешкама које су наводно начинили домаћи судови осим у мери у којој су прекршена права заштићена Конвенцијом. Док члан 6. гарантује право на правично суђење, он не утврђује правила о допуштености доказа као таквог, што је првенствено ствар националног права (*Schenk против Швајцарске*, 12. јул 1988. године, ст. 45-46, серија А број 140; *Teixeira de Castro против Португала*, 9. јун 1998. године, став 34., *Извештаји о пресудама и одлукама 1998-IV*; и *Heglas против Републике Чешке*, број 5935/02, став 84., 1. март 2007. године). Према томе, улога Суда није да одређује, као ствар принципа, да ли одређени типови доказа – на пример, доказ прибављен незаконито у смислу домаћег права – може бити допуштен. Питање на које се мора одговорити је да ли је поступак у целини, укључујући и начин на који је доказ прибављен, био правичан. То укључује разматрање предметне незаконитости и тамо где је у питању повреда још неког права према Конвенцији, природу нађене повреде (видети *Khan против Уједињеног Краљевства*, број 35394/97, став 34., ЕЦХР 2000-V; *P.G. и J.H. против Уједињеног Краљевства*, број 44787/98, став 76., ЕЦХР 2001-IX; и *Allan против Уједињеног Краљевства*, број 48539/99, став 42., ЕЦХР 2002-IX).

113. Међутим, посебно разматрање важи у погледу коришћења доказа добијеног кршењем члана 3 у кривичном поступку. Суд је утврдио да прихватање изјава добијених мучењем или другим лошим поступањем као доказа за утврђивање релевантних чињеница у кривичном поступку чини поступак неправичним у целини. Овај став се примењује без обзира на доказну вредност таквих изјава и независно од тога да ли је њихова употреба одлучујућа у обезбеђивању осуђујуће пресуде (видети *Gäfgen против Немачке [BB]*, број 22978/05, став 166., 1. јун 2010. године).

114. У конкретном случају, Суд подсећа да је већ утврдио да је подносилац представке злостављан, чиме је повређен члан 3.

Конвенције, током његовог испитивања од стране полиције. Посебно, да је физички злостављан 17. августа 2005. године и да је признање од 18. августа 2005. године дао под психичком принудом, а ово друго је, између осталог, јасно повезано са страхом од даљег малтретирања који је подносилац представке морао разумљиво имати (видети, *mutatis mutandis*, *Станимировић против Србије*, цитиран у горњем тексту, став 52.). Такође је констатовано да су српски судови касније употребили признање подносиоца представке да га осуде (видети ст. 42, 45 и 47. у горњем тексту), и поред разних питања у вези са делотворношћу његовог правног заступања том приликом (видети став 37. у горњем тексту).

115. У тим околностима, Суд закључује да без обзира на утицај подносиоцевог признања на исход кривичног поступка, његова употреба учинила је суђење неправичним у целини. Суд даље примећује да су подносиочева хапшења од стране полиције у рано јутро, која су се понављала, чињеница да није било ни покушаја да се он прво позове и услови у којима је чекао испитивање, заједнички, довели до истог закључка. Према томе, дошло је до повреде члана 6. став 1. Конвенције.

IV. НАВОДНА ПОВРЕДЕ ЧЛАНА 6. СТАВ 2. КОНВЕНЦИЈЕ

116. Подносилац представке се жалио према члану 6. став 2. Конвенције због повреде његовог права на претпоставку невиности, која произлази из судских одлука донетих 24. августа 2005. године и 13. априла 2006. године. Ове одлуке су посебно прејудуцирале његову кривицу у вези са кривичним делима за која је оптужен у шест других посебних кривичних поступака који су у току.

117. Члан 6. став 2. Конвенције гласи како следи:

„Свако ко је оптужен за кривично дело мора се сматрати невиним све док се не докаже његова кривица на основу закона.“

A. Допуштеност

1. Наводи странака

118. Влада је остала при ставу да је подносилац представке пропустио да исцрпи делотворна домаћа правна средства. Конкретно, он није поднео парничну тужбу у складу са члановима 157, 172, 199 и 200. Закона о облигационим односима (видети ставове 67 и 68. у горњем тексту), нити је уложио уставну жалбу (у вези са којом је Влада цитирала неколико одлука које је Уставни суд донео у периоду између 9. октобра 2008. године и 25. децембра 2008. године). У вези са

притужбом која се односи на одлуку од 24. августа 2005. године, Влада је даље тврдила да је она неблаговремена.

119. Подносилац представке није дао никакав коментар у вези са тим.

2. Оцена Суда

(а) У вези са пресудом од 13. априла 2006 . године

120. Суд подсећа да правило исцрпљења домаћих правних средстава из члана 35. став 1. Конвенције захтева да подносиоци представке прво употребе правна средства предвиђена домаћим правним системом, чиме се државе ослобађају одговорности за поступке пред Судом пре него што су имале могућност да исправе ствари кроз сопствени правни систем. Да би се поштовало ово правило, нормалан правни пут за подносиоца представке би био да употреби правна средства доступна и довољна да омогуће накнаду у вези са наводним повредама (видети *Assenov и други против Бугарске*, 28. октобар 1998. године, став 85., *Извештаји о пресудама и одлукама 1998-VIII*). Када постоји неколико доступних делотворних правних средстава, на подносиоцу представке је да изабере правно средство које ће следити да би поштовао захтеве из члана 35. став 1. (видети *Airey против Ирске*, 9. октобар 1979. године, став 23., серија А број 32).

121. Ако се вратимо на предметни случај, Суд примећује да је 13. априла 2006. године Општински суд нашао да је подносилац представке крив и осудио га на казну затвора од годину и по дана. При томе, он је, између осталог, приметио да постоји шест посебних, невезаних кривичних предмета који се воде паралелно против подносиоца представке и сматрао да је то отежавајућа околност за његово кажњавање (видети став 42. у горњем тексту). Суд даље констатује да се у жалби на ову пресуду, и касније у трећој инстанци, подносилац представке жалио због наведеног изрицања казне, као и следствене „повреде права на претпоставку невиности“ (видети ст. 44-47 у горњем тексту), мада узалуд. У тим околностима, Суд сматра да се, пошто је исцрпео доступна правна средства у кривичном контексту, од подносиоца представке није могло разумно очекивати да употреби и парничну тужбу на основу чл. 157, 172 став 1., 199 и/или 200 Закона о облигационим односима (видети, *mutatis mutandis*, *Матијашевић против Србије*, број 23037/04, ст. 32 и 33., ЕЦХР 2006-Х).

122. Суд даље подсећа да је већ утврдио да би уставну жалбу требало, у начелу, сматрати делотворним правним средством, у смислу члана 35. став 1. Конвенције, али само у односу на представке поднете против Србије почев од 7. августа 2008. године (видети *Винчић и други против Србије*, бр. 44698/06 итд, став 51., 1. децембар 2009. године).

Он не види ниједан разлог да у конкретном случају утврди другачије, и констатује да је подносилац представке поднео представку Суду 27. јула 2006. године.

123. Произлази да се двостука примедба Владе у вези са исцрпљењем домаћих правних средстава мора одбити.

124. Најзад, Суд је мишљења да притужба подносиоца представке није очигледно неоснована у оквиру значења члана 35. став 3 (а) Конвенције, и да није недопуштена по неком другом основу. Због тога се она мора прогласити допуштеном.

(б) У вези са одлуком од 24. августа 2005 . године

125. Суд подсећа на начела Конвенције изнета у ставу 104. у горњем тексту.

126. У вези са предметним случајем, он примећује да је спорну одлуку истражни судија донео 24. августа 2005. године, док је подносилац представке поднео притужбу Суду 27. јула 2006. године, тј. после више од шест месеци. Према томе, произлази, имајући у виду наведени став Суда у вези са уставном жалбом (видети став 122. у горњем тексту) и чак под претпоставком да парнична тужба на основу чланова 157, 172 став 1., 199 и/или 200 Закона о облигационим односима није могла обезбедити подносиоцу представке одговарајућу накнаду, да је предметна притужба неблаговремена и да се мора одбацити у складу са чланом 35. ставови 1 и 4. Конвенције.

Б. Основаност (у вези са пресудом од 13. априла 2006 . године)

127. Подносилац представке поново је потврдио своју притужбу.

128. Влада је остала при ставу да је Општински суд само констатовао чињеницу да је било шест посебних кривичних поступака који су паралелно вођени против подносиоца представке. Ово, само по себи, не може да представља повреду претпоставке невиности.

129. Суд понавља да ће претпоставка невиности према члану 6. став 2. бити повређена ако судска одлука или, заправо, изјава јавног званичника у вези са лицем које је оптужено за кривично дело одражава мишљење да је оно криво пре него што се његова кривица докаже у складу са законом. Довољно је, у недостатку званичног налаза, да постоји неко објашњење *које сугерише* да суд или службено лице о коме је реч сматра оптуженог кривим, док би преурањено изражавање таквог једног мишљења од стране самог суда неизбежно довело до повреде наведене претпоставке (видети, међу другим ауторитетима, *Deweer против Белгије*, 27. фебруар 1980. године, став 56., серија А број 35; *Minelli против Швајцарске*, 25. март 1983. године, ставови 27, 30 и 37, серија А број 62; *Allet de Ribemont против Француске*, 10. фебруар 1995. године, ставови 35-36, серија А

број 308; и *Karakaş u Yeşilırmak против Турске*, број 43925/98, став 49, 28. јун 2005. године; и *Матијашевић против Србије*, цитиран у горњем тексту, став 45.). Члан 6 став 2 уређује кривични поступак у целини, „без обзира на исход гоњења“ (видети *Minelli*, цитиран у горњем тексту, став 30).

130. Као што је већ констатовано у горњем тексту, Општински суд је 13. априла 2006. године нашао да је подносилац представке крив и осудио га на казну затвора од годину и по дана. Он је даље приметио да се против подносиоца представке паралелно води шест посебних кривичних предмета и сматрао то отежавајућом околношћу у његовој осуди (видети став 42. у горњем тексту).

131. Суд сматра, с тим у вези, да само званично утврђивање претходног кривичног дела, тј. правоснажна осуда неког лица, може бити узета као отежавајућа околност за будућу осуду. Прихватање саме чињенице да постоје други, посебни и кривични поступци који су још у току против предметног лица као отежавајућу околност, неизбежно би подразумевало његову или њену кривицу у тим самим поступцима. То је тачно оно што се десило у конкретном случају где је Општински суд имплицитно прекршио право подносиоца представке на претпоставку невиности у наведених шест посебних паралелних поступака у току.

132. Према томе, дошло је до повреде члана 6. став 2. Конвенције.

V. НАВОДНА ПОВРЕДА ЧЛАНА 6. СТАВ 3 КОНВЕНЦИЈЕ

133. Према члану 6. став 3 (а) Конвенције подносилац представке се жалио да 17. и 18. августа 2005. године није био обавештен о свим оптужбама и доказима против њега.

134. Према члану 6. став 3 (б) и (в) Конвенције подносилац представке се жалио да му је 26. августа 2005. године, 18. новембра 2005. године и 6. децембра 2005. године комуникација са адвокатом била дозвољена само у присуству затворског особља, чиме је прекршено његово право да му буду обезбеђене одговарајуће могућности за припрему одбране.

135. Према члану 6. став 3 (в) Конвенције подносилац представке се жалио да му је 18. августа 2005. године ускраћена правна помоћ по сопственом избору: конкретно да је био приморан да прихвати адвоката кога је полиција именовала, који није поступао у његовом најбољем интересу.

136. Члан 6. став 3. Конвенције, у релевантном делу, гласи како следи:

„Свако ко је оптужен за кривично дело има следећа минимална права:

а) да без одлагања, подробно и на језику који разуме, буде обавештен о природи и разлозима оптужбе против њега;

б) да има довољно времена и могућности за припремање одбране;

в) да се брани лично или путем браниоца кога сам изабере или, ако нема довољно средстава да плати за правну помоћ, бесплатно добије браниоца по службеној дужности када интереси правде то захтевају...“

137. Имајући у виду свој закључак по члану 6 § 1 Конвенције, тј. да је целокупни поступак против подносиоца био непаравичан (видети став 115 горе), Суд сматра да није неопходно да испитује посебно допуштеност или основаност подносиоцевих додатних притужби према члану 6. став 3. (видети, *mutatis mutandis*, *Stanislav Zhukov против Русије*, број 54632/00, став 25., 12. октобар 2006. године).

VI. НАВОДНА ПОВРЕДА ЧЛАНА 8. КОНВЕНЦИЈЕ

138. Најзад, према члану 8. Конвенције, подносилац представке се жалио да је његово фотографисање у затвору представљало кршење права на поштовање приватног живота.

139. Члан 8. Конвенције, у релевантном делу, гласи како следи:

„1. Свако има право на поштовање свог приватног и породичног живота, дома и преписке.

2. Јавне власти неће се мешати у вршење овог права сем ако то није у складу са законом и неопходно у демократском друштву у интересу националне безбедности, јавне безбедности или економске добробити земље, ради спречавања нереда или криминала, заштите здравља или морала, или ради заштите права и слобода других.“

140. Влада, се још једном позвала на Закон о облигационим односима, као и на релевантну праксу домаћих судова (видети ставове 67, 68 и 69. у горњем тексту). Пошто је подносилац пропустио да покрене парницу на основу овог законодавства, или заиста, непосредно по члану 8 Конвенције, Влада је тврдила да би његову притужбу требало одбацити као недопуштену.

141. Подносилац представке у вези са тим није дао никакав коментар.

142. Суд подсећа на начела Конвенције изложена у ставовима 120 и 121 горе. Даље, он уочава релевантну праксу домаћих судова достављену од стране Владе, засновану на Закону о облигационим односима и непосредној примени члана 8 Конвенције, посебно у контексту, између осталог, незаконитог фотографисања (видети став 69. у горњем тексту and супротно томе, на пример, *Slavgorodski против Естоније* (одлука), број 37043/97, 9. март 1999. године), па закључује да се подносиочева притужба мора стога одбацити на основу члана 35 ст. 1 и 4. Конвенције због неисцрпљивања домаћих правних средстава.

VII. ПРИМЕНА ЧЛАНА 41. КОНВЕНЦИЈЕ

143. Члан 41. Конвенције предвиђа:

„Када Суд утврди прекршај Конвенције или протокола уз њу, а унутрашње право Високе стране уговорнице у питању омогућава само делимичну одштету, Суд ће, ако је то потребно, пружити правично задовољење оштећеној странци.“

A. Штета

144. Подносилац представке је приближно тражио 3.200 евра, у српским динарима, по основу изгубљене зараде за време које је провео служећи затворску казну. Подносилац представке је објаснио да мада у време затварања није имао посао, независно од тога био је спречен да тражи посао у наведеном интервалу. Подносилац представке је даље тражио 34.615 евра за претрпљену нематеријалну штету због затварања.

145. Алтернативно, подносилац представке је приметио да је кривични поступак против њега могао поново да се покрене и заврши без његовог изнуђеног признања од 18. августа 2005. године, или, у том погледу, доказа који су сведоци дали, а који су и сами били злостављани од полиције, како би га окривили.

146. Подносилац представке је најзад тражио накнаду за претрпљену нематеријалну штету, како следи: (i) за материјалну повреду члана 3, 8.000 евра; (ii) за процесну повреду члана 3, 2.000 евра; (iii) за повреду члана 5. став 1 (в), 2.000 евра; (iv) за повреду члана 6. став 1, 4.000 евра; (v) за повреду члана 6 став 2, 2.000 евра; (vi) за повреду члана 6 став 3, 6.000 евра; и (vii) за повреду члана 8., 1.000 евра.

147. Влада је оспорила ове захтеве.

148. Суд примећује да је подносилац представке доставио споразум на основу ког би сваку накнаду њему досуђену требало исплатити директно његовом адвокату, В. Ј. Ћ.

149. Суд не види никакву узрочно последичну везу између утврђене повреде и наводне материјалне штете; због тога он одбацује овај захтев. Са друге стране, јасно је да је подносилац представке претрпео неки нематеријалну губитак због кршења његових права према чл. 3 и 6. ст. 1 и 2 Конвенције, за који би требало да добије накнаду. Процењујући на основу правичности, како се захтева чланом 41. Конвенције, он подносиоцу представке досуђује 12.000 евра с тим у вези, плус сваки порез који се може платити, што треба исплатити директно правном заступнику подносиоца представке, В. Ј. Ћ.

150. Даље је примећено да српски Законик о кривичном поступку омогућава подносиоцима представки да траже поновно суђење када

Суд утврди да су током суђења била повређена права окривљеног лица, као у конкретном случају (видети став 66. у горњем тексту).

Б. Трошкови

151. Подносилац представке је такође тражио 21.616,50 евра за трошкове пред домаћим судом, и 1.815 евра за трошкове пред Судом (од чега приближно 15 евра, у српским динарима, за односне поштанске трошкове).

152. Влада је оспорила ове захтеве. У вези са трошковима пред домаћим судом, она се посебно позвала на чланове 193 и 196. став 1. Законика о кривичном поступку (видети став 63. у горњем тексту).

153. Суд примећује да је подносилац доставио споразум о трошковима и сатници адвоката у погледу рада на његовом предмету и тражио да настали трошкови буду директно исплаћени његовом адвокату, В. Ј. Ђ.

154. Према пракси Суда, подносилац представке има право на накнаду трошкова само у оној мери у којој се докаже да су заиста и неопходно настали и да су, такође, разумни у погледу износа. То значи, да је подносилац представке морао да их плати или је обавезан да их плати, на основу законске или уговорне обавезе и да се нису могли избећи како би се спречила утврђена повреда или добила накнада. У предметном случају, узевши у обзир документа која поседује и горе наведене критеријуме, Суд сматра да је разумно да се подносиоцу представке досуди износ од 9.000 евра на име покрића трошкова по свим основама, који ће се исплатити директно правном заступнику подносиоца представке, В. Ј. Ђ. (видети *Belchev protiv Бугарске*, број 39270/98, став 113., 8. април 2004. године).

В. Законска камата

155. Суд сматра да је примерено да затезна камата буде заснована на најнижој каматној стопи Европске централне банке уз додатак од три процентна поена.

ИЗ ТИХ РАЗЛОГА, СУД

1. *Проглашава* једногласно притужбе према члановима 3 и 6 став 1, као и притужбу према члану 6 став 2 у вези са пресудом Општинског суда од 13. априла 2006. године, допуштеним;
2. *Проглашава* једногласно притужбе према чл. 5. став 1 (в), 6. став 2. у вези са одлуком истражног судије од 24. августа 2005. године, и чланом 8. недопуштеним;

3. *Утврђује* гласовима 6 против 1 да је дошло до повреде материјалног аспекта члана 3. Конвенције;
4. *Утврђује* једногласно да је дошло до повреде процесног аспекта члана 3. Конвенције;
5. *Утврђује* једногласно да је дошло до повреде члана 6. став 1 Конвенције;
6. *Утврђује* једногласно да је дошло до повреде члана 6. став 2. Конвенције у вези са пресудом Општинског суда од 13. априла 2006. године;
7. *Утврђује* једногласно да није неопходно да се посебно разматрају притужбе према члану 6 став 3 (а), (б) и (в) Конвенције;
8. *Утврђује* једногласно
 - (а) да Тужена држава треба да исплати подносиоцу представке у року од три месеца од датума када ова пресуда постане правоснажна, у складу са чланом 44. став 2. Конвенције и директно правном заступнику подносиоца представке, г. В. Јухас Ђурићу, следеће износе, који ће се претворити у националну валуту Тужене државе по стопи важећој на дан исплате:
 - (i) 12.000 евра (дванаест хиљада евра), плус порез који се може наплатити, на име нематеријалне штете;
 - (ii) 9.000 евра (девет хиљада евра), плус порез који се може наплатити подносиоцу представке, на име трошкова;
 - (б) да по истеку горе наведена три месеца до исплате, треба платити обичну камату на горе наведени износ по стопи која је једнака најнижој каматној стопи Европске централе банке уз додатак од три процентна поена.
9. *Одбија* једногласно преостали део захтева подносиоца представке за правично задовољење.

Састављено на енглеском језику и достављено у писаној форми на дан 19. јуна 2012. године у складу са правилом 77 ст. 2 и 3 Пословника Суда.

Stanley Naismith
Секретар

Françoise Tulkens
Председник

У складу са чланом 45. став 2. Конвенције и Правилем 74 став 2. Пословника Суда, издвојено мишљење судије Сајó је приложено уз ову пресуду.

Ф. Т.
С. Х. Н.

ДЕЛИМИЧНО ИЗДВОЈЕНО МИШЉЕЊЕ СУДИЈЕ САЈО

Иако се слажем са већином мишљења у предметном случају, на жалост не могу да следим већину у закључку у вези са материјалном повредом члана 3.

Иако је прибегавање физичкој сили када није апсолутно неопходна у начелу повреда права утврђеног чланом 3. (видети *Ribitsch против Аустрије*, 4. децембар 1995. године, став 34., серија А број 336; *Tekin против Турске*, 9. јун 1998. године, ст. 52-53, *Извештаји о пресудама и одлукама* 1998-IV; и *Assenov и други против Бугарске*, 28. октобар 1998. године, став 94., *Извештаји* 1998-VIII), у конкретном случају нема директног доказа о повредама тужиоца. У недостатку документованих лекарских извештаја, видљиве физичке повреде, очигледне душевне патње, или поткрепљујуће изјаве *непристрасног* сведока, искључиво ослањање на сведочење тужиоца и његовог адвоката В.Ј.Ћ. представљају недовољан доказ за утврђивање кривице. Сам тужилац је признао да није успео да прибави лекарски извештај, иако је за то имао целу недељу. Није направио ни фотографију која би показала његове повреде. Пресуда Суда ослања се на непоткрепљене тврдње о злостављању других притворених лица у вези са поступањем са њима, као и на околности које су пратиле признање тужиоца, као индиректан доказ дела. У вези са овим другим питањем – околностима које су пратиле признање – оно само по себи не доказује убедљиво душевну патњу или застрашивање потребно за „нечовечно“ или „понижавајуће поступање“; коначна одлука подносиоца да призна спада у оквир онога што се може разумно очекивати у полицијском притвору. Заиста, поновни притвор г. Хајнала своди се на узнемиравање и чини се *e* да је био незаконит *prima facie*, али ове карактеристике саме по себи не представљају повреду члана 3. Као резултат, није се десила повреда материјалног аспекта члана 3 и према томе, терет доказивања није промењен, иако су примедбе подносиоца представке требало да покрену истрагу о наводној бруталности полиције. Ја стога, са дужним поштовањем, издвајам своје мишљење у вези са утврђеном повредом материјалног аспекта члана 3.